

Матеріали VIII міжнародної
науково-практичної конференції

**Теоретичні і прикладні напрямки
розвитку туризму та рекреації
в регіонах України**

16-17 червня 2022 року

Міністерство освіти і науки України
*Український державний центр національно-патріотичного виховання,
краєзнавства і туризму учнівської молоді*
Кіровоградська обласна державна адміністрація
Льотна академія Національного авіаційного університету
Федерація спортивного туризму України

Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України

Матеріали
VIII міжнародної науково-практичної конференції

16-17 червня 2022 року

Кропивницький - 2022

УДК 338.48(477)(06.552)
Т33

DOI: 10.33251/978-617-8111-30-4-2022

Друкується згідно з рішенням методичної ради Українського державного центру національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді (протокол № 3 від 13.06.2022 року)

Редакційна колегія:

Колотуха О.В. – доктор географічних наук, доцент, перший віцепрезидент Федерації спортивного туризму України

Лісота А.А. – в.о. директора Українського державного центру національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді

Божук Т.І. – доктор географічних наук, професор

Горбунов О.В. – кандидат економічних наук

Дудник І.М. – доктор географічних наук, професор

Любіцева О.А. – доктор географічних наук, професор

Наровлянський О.Д. – кандидат педагогічних наук

Плачинда Т.С. – доктор педагогічних наук, професор

Топольний Ф.П. – доктор біологічних наук, професор

Яворська В.В. – доктор географічних наук, професор

Т33 Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України». Збірник наукових праць / За заг. ред. д.г.н. О.В. Колотухи. Дніпро : Середняк Т. К., 2022. 378 с.

ISBN 978-617-8111-30-4

У матеріалах конференції розглядаються питання взаємодії двох потужних мобільних сфер світової економіки – туризму та авіації, географічні аспекти туризму та рекреації, економічні проблеми розвитку туризму, менеджмент та маркетинг в туризмі, психолого-педагогічні та правові аспекти туризму та рекреації, підготовка фахівців з туризму, теоретичні, методичні та організаційні основи спортивного туризму та активної рекреації, екологічні аспекти туризму та рекреації, наукові засади краєзнавчого туризму.

УДК 338.48(477)(06.552)

ISBN 978-617-8111-30-4

© Льотна академія НАУ, 2022

Від редактора

Будь-який захід готується заздалегідь. Тож і цю, вже восьму, конференцію організатори почали готувати в грудні 2021 року. Були погоджені терміни проведення, розіслані інформаційні листи. Строк подачі матеріалів був встановлений до 18 березня 2022 року. Як правило, значна частина матеріалів надходить ближче до визначених граничних термінів. Так, до 23 лютого 2022 року надійшло 25 статей (майже половина від очікуваних). І раптом, російська військова агресія розірвала наше життя на дві частини – спокійну, мирну для більшої частини країни та загрозову, жакливу для всієї України воєнного часу.

Станом на початок 2022 року туристський світ почав потроху оговтуватися від наслідків пандемії Covid-19 – зростали туристопотоки між країнами, пом'якшувався епідеміологічний режим для туристів, пандемія активізувала розвиток внутрішнього туризму в багатьох країнах, в т.ч. і в Україні. Але російсько-українська війна внесла тектонічні зміни у світові комунікаційні процеси і, в першу чергу, в туристські.

Тож перед організаторами конференції постали такі виклики – відмінити конференцію; видати матеріали конференції станом на початок війни; перенести терміни проведення конференції та провести її хоча би в дистанційному форматі. За третій варіант проведення конференції висловилися і довоєнні дописувачі, і нові, які почали пропонувати свої нові ідеї, своє нове бачення розвитку нашої туристської галузі в умовах, що склалися. Наведу такий приклад – в секції «Краєзнавчий туризм» представлено дві статті з аналізу діяльності дитячих турбаз в Україні – *Савченко Наталія, Редіна Ольга. Дитячі турбази як початкова ланка розвитку внутрішнього туризму в Україні (до агресії)* та *Косило Михайло, Редіна Валентина. Використання дитячих турбаз у період воєнного стану (під час агресії)*. З'явилися статті з прикладного застосування туристської діяльності (*М. Наровлянська*), з прогнозами розвитку туризму в світі (*О. Мигородська*), окремої дестинації (*М. Коваленко*) тощо. Заголовки повоєнних статей виділені сірим кольором.

Кожна війна рано чи пізно закінчується. Всі ми свято віримо, що ця російсько-українська війна закінчиться нашою Перемогою. Весь світ відкриває для себе нову Україну – вільну, непоборну, демократичну. Весь світ вже знає про існування Бучі, Гостомеля, Ірпеня, Маріуполя, Сєвєродонецька... Про місця української військової звитяги – острів Зміїний, Чернобаївка, Білогородка... Як же не відвідати такі нові яскраві туристські дестинації? І тому є велика впевненість, що український туризм має величезне майбутнє – з країни-донора Україна перетвориться в країну-рецепієнта в світовому туризмі.

Тому в української наукової туристської спільноти попереду дуже багато нових викликів, нової творчої роботи, яку ми тільки розпочинаємо. Тож ця конференція відбудеться і є надія, що відбудуться й наступні.

Все буде Україна. Слава Україні!

Щиро, Олександр Колотуха

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. Туризм і авіація

Дудник Іван. Авіатранспортний процес як системоутворюючий чинник в туризмі: географічна інтерпретація	7
Власенко Іван. Значення аеропорту «Вінниця» у розвитку туризму регіону	14
Чорногор Наталія, Залевський Анатолій. Перспективи використання технології блокчейн в аеропортовій діяльності як актуального напрямку розвитку туризму в сучасних умовах	26
Худавердієва Вікторія. Наслідки впливу пандемії Covid-19 на сферу туризму та галузь авіаперевезень і шляхи адаптації до нових реалій	37
Sidhu Yulia. Tourism sector in the coordinate system of international terrorism	48

СЕКЦІЯ 2. Географія туризму та рекреації

Дудник Іван, Борисюк Оксана. Кластер як форма геопросторової організації туризму	53
Колотуха Олександр, Колотуха Ігор. Ресурсний потенціал водного туризму в Україні	61
Сич Віталій, Яворська Вікторія, Коломієць Катерина. Методологічні принципи використання кваліметричних підходів для оцінювання рекреаційно-туристичного потенціалу	74
Sidhu Yulia. The Armenian tourism as an effective recreational tool for spiritual and physical development of the individual	80
Божук Тетяна. Аналіз курортних місцевостей (на прикладі Шаяну, Закарпаття)	95
Миргородська Олена. Розвиток туризму в Україні та світі на тлі військової агресії росії	101
Беркуця Аліна, Коломієць Катерина. Історія розвитку туризму в Німеччині	107
Тютіна Тетяна, Шнян Дарья. Автотуризм як один із перспективних напрямків туризму в Україні	112
Козинська Ірина. Значення пам'яток світової культурної і природної спадщини Бельгії як туристичних ресурсів	120
Колотуха Ігор. Історико-географічні аспекти розвитку громадського транспорту Києва	129

СЕКЦІЯ 3. Економічні проблеми, менеджмент та маркетинг в туризмі

Смирнов Ігор, Любіцева Ольга. Явище відкладеного попиту – чинник розвитку постковідного туризму у світі та в Україні	137
Сікірда Юлія, Шмельова Тетяна. Ключові технологічні рішення концепції «Туризм 4.0»	150

Москвічова Олена. Використання інструментів кольоромаркетингу у дизайні об'єктів готельно-ресторанного господарства	161
Соколовський Віктор, Щоголева Інна. Виставкова діяльність як напрям розвитку івент туризму Кіровоградщини	168
Коваленко Марко, Колотуха Ігор. Післявоєнний розвиток Чорнобиля як туристичної дестинації	174

СЕКЦІЯ 4. Психолого-педагогічні та правові аспекти туризму та рекреації, підготовка фахівців з туризму

Плачинда Тетяна. Формування у докторів філософії навичок щодо якісної підготовки майбутніх фахівців з туризму	179
Наровлянський Олександр. Туристсько-екскурсійна діяльність у Галичині в міжвоєнний період (1920 - 1939 рр.)	184
Лисюк Тетяна, Терещук Оксана, Качаровський Роман, Мельник Олег. Краєзнавчий потенціал шкільних музеїв Волинської області в умовах децентралізації	192
Романько Ірина. Педагогічні засади навчання історичному краєзнавству здобувачів вищої освіти туристського профілю	203
Копилець Євгеній. Можливості закладу позашкільної освіти туристсько-краєзнавчого профілю щодо сприяння розвитку туризму у мікрорегіоні	213
Матюшков Олег. Система підготовки громадських туристських кадрів з числа педагогічних працівників Києва наприкінці ХХ-початку ХХІ століття	219
Врадій Олена. Психологічний туризм як важливий напрям для розвитку рекреації та профілактики ментального здоров'я	223

СЕКЦІЯ 5. Теоретичні, методичні та організаційні основи спортивного туризму та активної рекреації

Горбунов Олександр, Колотуха Олександр. До питань розбудови Федерації спортивного туризму України	230
Соколов Володимир. Накидка від дощу для велотуристів	241
Романенко Олександр, Фокін Сергій. Активний туризм	246
Наровлянська Марина. Особливості навчання орієнтуванню на місцевості в умовах воєнного стану	258
Лабарткава Валентина, Худоба Володимир, Лабарткава Костянтин. Спортивно-оздоровчий туризм, як складова частина програми фізичного виховання студентів спеціальності «Туризм»	264

СЕКЦІЯ 6. Екологічні аспекти туризму та рекреації

Топольний Федір, Гелевера Ольга. Еколого-економічний вплив урановидобувної галузі на розвиток Кропивниччини	273
--	-----

Гуштан Катерина, Боруцька Юлія, Рибак Стефанія. Національно-патріотичне виховання як невід'ємна складова при проведенні навчальних практик для студентів спеціальності 242 «Туризм»	277
Ободовський Петро. Місце дитячого спортивного туризму в коєволюції – спільному, гармонійному розвитку людства та природи	284

СЕКЦІЯ 7. Краєзнавчий туризм

Савченко Наталія, Редіна Ольга. Дитячі турбази як початкова ланка розвитку внутрішнього туризму в Україні	295
Косило Михайло, Редіна Валентина. Використання дитячих турбаз у період воєнного стану	301
Мельник Андрій, Єрко Ірина, Антипюк Олена, Качаровський Роман. Осередки автентичної продукції Володимир-Волинського району Волинської області як засіб збереження етнокультури	304
Скриль Ірина. Використання геологічних пам'яток Харківського регіону для розвитку геотуризму	311
Новосад Оксана, Єрко Ірина, Качаровський Роман, Мельник Надія. Транспортна мережа Турійської ТГ Волинської області як елемент туристичної інфраструктури	318
Грицюта Валентина, Поляков Олександр. Туристський маршрут південно-східною Слобожанщиною: від Харкова до Ізюма	324
Мельник Надія, Мельник Андрій, Мельник Олег, Качаровський Роман. Заклади культури як інструмент формування туристичної айдентики	332
Євтушенко Олена. Поважний ювілей маленького містечка на Сумщині	339
Ситник Олексій, Хлевнюк Ольга, Працьовитий Микола, Петричук Ольга. Проведення туристичних подорожей (екскурсій) вузькими колями України як альтернатива їх збереження та розвитку	346
Слюсаренко Вікторія. Музей як об'єкт краєзнавчого туризму	362
Пропадуший Андрій. Меморіальний туризм в Україні та в Кіровоградській області: минуле, сьогодення, перспективи	367

Відомості про авторів	373
------------------------------------	------------

Лисюк Тетяна, Терещук Оксана, Качаровський Роман, Мельник Олег
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

Краєзнавчий потенціал шкільних музеїв Волинської області в умовах децентралізації

Визначено краєзнавчий потенціал шкільних музеїв Волинської області в умовах децентралізаційних процесів. Акцентовано увагу на визначенні основних правових аспектів, що регулюють процеси утворення та функціонування шкільних музеїв, зокрема тих, що мають статус «зразковий». Досліджено геопросторове розміщення їх мережі на Волині в розрізі територіальних громад. Подано типізацію цих закладів. Визначено головні завдання в освітньому процесі та наукових дослідженнях рідного краю. Виокремлено проблемні моменти функціонування цих закладів та запропоновано шляхи їх вирішення.

Ключові слова: заклади освіти, музеї, шкільні музеї, краєзнавство, територіальні громади, децентралізація, Волинська область.

Lysyuk T., Tereshchuk O., Kacharovskiy R., Melnyk O. Local lore potential of school museums of Volyn region in the conditions of decentralization. *The local lore potential of school museums of Volyn region in the conditions of decentralization processes is determined. Emphasis is placed on defining the main legal aspects that regulate the formation and functioning of school museums, in particular those that have the status of «exemplary». The geospatial location of their network in Volyn in terms of territorial communities has been studied. The typification of these institutions is given. The main tasks in the educational process and research of the native land are identified. The problematic moments of functioning of these establishments are singled out and the ways of their solution are offered.*

Key words: educational institutions, museums, school museums, local lore, territorial communities, decentralization, Volyn region.

Постановка проблеми. Процес трансформації адміністративно-територіального устрою та державного управління на регіональному рівні, що активізувався у 2015 р. з прийняттям Закону України (ЗУ) «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [13], став поштовхом для зміни світогляду місцевих еліт у питаннях самоврядування на місцях, зокрема використання наявних ресурсів. Передача повноважень, матеріальної бази та фінансових ресурсів новим адміністративним утворенням – територіальним громадам (ТГ) – поставила питання ефективного використання наявних можливостей для соціально-економічного розвитку територій. Після розподілу сфер управління та фінансування між центральною і регіональною владами, гуманітарний сектор опинився у віданні громад, питання створення, функціонування, фінансування та ліквідації гуманітарних закладів, зокрема освіти і культури, теж належать до компетенції місцевої влади.

Існування держави, розвиток суспільства, функціонування економіки не можливі без освічених людей, особливо молодого покоління. Кожна високорозвинена держава робить ставку на потужну якісну освіту, починаючи із найменшого віку, з якого дитина здатна засвоїти та осмислити інформацію. Уряди країн будують власні Стратегії розвитку освітнього процесу. Не є винятком тут і Україна, застосовуючи найкращий світовий досвід. Вагомим інструментом здобуття освітніх послуг є застосування новітніх методів та засобів навчання, використання нанотехнологій у поєднанні із традиційними та додатковими способами донесення інформації. Шкільні музеї, що містять потужну інформаційну базу про громади, стають «особливими» інструментами пізнання світу та отримання учнями додаткових компетенцій. Дослідження ролі шкільних музеїв та їх потенціалу у краєзнавстві є досить актуальним, оскільки їх можливості створять передумови для удосконалення освітнього процесу та наукових досліджень волинського краю та окремих громад.

Мета та завдання дослідження. Метою є визначення краєзнавчого потенціалу шкільних музеїв Волинської області в умовах децентралізації, дослідження особливості правового регулювання їх діяльності, геопросторової організації мережі на Волині, визначення проблемних моментів функціонування та шляхи їх вирішення. Для досягнення мети вирішувались такі завдання: 1) опрацювати законодавчу базу в галузі освіти і культури; 2) визначити основні завдання шкільних музеїв у галузі освіти та краєзнавства; 3) ознайомитися з їх геопросторовою організацією в розрізі ТГ; 4) окреслити роль музеїв при в краєзнавчих дослідженнях; 5) визначити проблемні моменти функціонування шкільних музеїв (зокрема у краєзнавстві) та запропонувати основні шляхи їх вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням діяльності шкільних музеїв та організації краєзнавчої роботи у закладах освіти присвятили свої творчі доробки С. Войчик, Л. Гайда, Л. Грабинська М. Костиця, І. Личак, М. Лощинин, І. Медведєва, Н. Мінакова, І. Прус, Ф.Рябчикова [20], А. Сайненський, Я. Треф'як, М. Юхневич. Музейна діяльність у закладах освіти Волині є одним із аспектів у наукових дослідженнях Г. Бондаренка, О. Вернидубова, Л. Грабинської, Г. Гуртового, В. Камінської, В. Надольської, А. Силока, Л. Толстіхіна, Л. Хмелярської. Просторову організацію мережі шкільних музеїв Волині як об'єктів краєзнавства та туризму в розрізі районів та територіальних громад, вивчали В. Бенедюк [1-3], Т. Павловська [10; 11], Н. Мельник [7], А. Мельник [7], Р. Качаровський [1-3; 11], О. Антипюк [2-3; 11], М. Чабанчук [10].

Виклад основного матеріалу. Сучасна система освіти в Україні перебуває у постійній трансформації, пошуку нових форм та методів реалізації державної політики у сфері освіти. Реформаційні процеси, які наразі відбуваються в Україні, спрямовані на виведення її на якісно новий загальноосвітній рівень. ЗУ «Про освіту» [17] закріплює перелік засад державної політики у сфері освіти та принципів освітньої діяльності, зокрема: забезпечення якості освіти та освітньої діяльності; науковий характер освіти;

різноманітність освіти; нерозривний зв'язок зі світовою та національною історією, культурою, національними традиціями; свобода у виборі видів, форм і темпу здобуття освіти, освітньої програми, закладу освіти; формування культури здорового способу життя, екологічної культури та дбайливого ставлення до довкілля. Цей же Закон [17] визначає чітку типізацію навчальних закладів, що забезпечують ефективне здійснення навчального процесу та надання якісних освітніх послуг. Окремі закони та підзаконні акти, як ЗУ «Про дошкільну освіту» [14], «Про повну загальну середню освіту» [18], «Про вищу освіту» [12] призначені для встановлення правових особливостей здобуття кожного рівня освіти, структури навчальних закладів, правового регулювання здійснення управління в галузі освіти тощо. У ст. 35 ЗУ «Про повну загальну середню освіту» [18] визначено, що до загальноосвітніх закладів належать початкова школа, гімназії, ліцеї, а також спеціальна школа та навчально-реабілітаційний центр. У системі спеціалізованої освіти – це ліцеї: мистецький, науковий, спортивний, військовий (військово-морський, військово-спортивний), із посиленою військово-фізичною підготовкою та коледжі – мистецький, професійний спортивного профілю. Заклад освіти – це комплекс навчальних кімнат, лабораторій, музеїв, майстерень, спортзалів, майданчиків та інших спеціалізованих приміщень, що забезпечують повноту, цілеспрямованість та якість навчального процесу з метою отримання всебічного розвитку, навчання, виховання, виявлення обдарувань, соціалізації особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і здобуття освіти упродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності, дбайливого ставлення до родини, країни, довкілля, спрямування діяльності на користь людям і суспільству та формування в учнів компетентностей, визначених законами та державними стандартами.

ЗУ «Про музеї та музейну справу» [16] визначає, що музей – це науково-дослідний та культурно-освітній заклад, створений для вивчення, збереження, використання та популяризації музейних предметів та музей-них колекцій з науковою та освітньою метою, залучення громадян до надбань національної та світової культурної спадщини. За профілем музеї діляться на природничі (антропологічні, біологічні, ботанічні, геологічні, зоологічні, мінералогічні, палеонтологічні), історичні (загально-історичні, військово-історичні, історії релігії, історико-побутові, археологічні, етнографічні), літературні, художні (образотворчого, декоративно-прикладного, народного, сучасного мистецтва), мистецькі (театральні, музичні, музеї кіно), науково-технічні, комплексні (краєзнавчі, екомuzeї), галузеві тощо. Шкільні музеї, що у своїй роботі керуються Наказом МОНУ від 22.10.2014 р. № 1195 «Про затвердження положень про музеї при дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладах, які перебувають у сфері управління Міністерства освіти і науки України» [15], поєднують культурно-освітні, науково-дослідні функції. Головними завданнями шкільних музеїв є: 1) сприяння удосконаленню навчально-виховного процесу закладів освіти;

2) розширення і поглиблення загальноосвітньої та професійної підготовки учнівської молоді засобами позакласної, позашкільної роботи; 3) розвиток її творчих інтересів до пошукової краєзнавчої, науково-дослідницької, художньо-естетичної та природо-охоронної, роботи; 4) формування у підростаючого покоління розуміння нерозривного взаємозв'язку минулого, сучасного і майбутнього України; 5) допомога педагогічному колективу закладу освіти у впровадженні нових нетрадиційних форм роботи за інтересами; 6) вивчення, охорона і пропаганда пам'яток історії, культури і природи рідного краю; 7) проведення культурно-освітньої роботи серед учнівської молоді та інших верств населення.

З 2020 р. для реформування адміністративного устрою характерним є процес укрупнення районів. Зокрема, після прийняття постанови ВР України від 17. 07. 2020 р. «Про утворення та ліквідацію районів» [19] на території Волинській області замість 16 районів створено 4: Володимир-Волинський, Камінь-Каширський, Ковельський та Луцький [5-6]. Нині в регіоні є 54 територіальні громади, зокрема найбільше їх у Ковельському районі – 23, у Луцькому – 15, у Володимир-Волинському – 11, а найменше – у Камінь-Каширському – 5. Саме в розрізі громад, що є власниками і управліннями сфери освіти, а отже, і шкільних музеїв доцільно розглядати особливості їх геопросторового розміщення, що подано на рис. 1.

У діючих ТГ Волинської області функціонує 184 шкільні музеї, що свідчить про охоплення ними лише 30 % загальноосвітніх закладів Волині (за даними [4; 8; 21] на 01.01.20 р. – 614 шкіл різного ступеня). Найбільше їх у громадах Ковельського – 65 (35,3 %), Луцького – 60 (32,6 %) та Володимир-Волинського – 33 (17,9 %), а найменше – Камінь-Каширському районах – 26 (14,2 %). У Володимир-Волинському та Камінь-Каширського районі вони функціонують у всіх громадах, водночас у Луцькому вже у 93,3 % ТГ (шкільні музеї відсутні у Олицькій ТГ), а в Ковельському лише у 86,9 % (у Велимченській, Велицькій та Люблинецькій ТГ). Найбільше їх у містах обласного значення, що одночасно є центрами громад (Луцьку – 23, Володимирі-Волинському – 5, Ковелі – 14, Нововолинську – 6). У більшості ТГ створено по 1-2 музеї, проте є й рекордсмени – так у Маневицькій – 9 (Камінь-Каширський район), Камінь-Каширській – 8 (Камінь-Каширський), Горохівській (Луцький), Турійській (Ковельський) – 6, Володимир-Волинській, Затурцівській, Павлівській (Володимир-Волинський), Вишнівській, Дубечненській, Колодязненській (Ковельський) по 5.

За профілями музеї розподілені таким чином: найбільше – історичні: 127 (69,0 %) (з них широкого історичного профілю – 60, військово-історичні – 11, історії села чи навчального закладу – 52, історії особи – 4), краєзнавчі – 6 (3,3 %), образотворчого мистецтва – 1 (0,5 %), літературні – 3 (1,6 %), мистецький – 2 (1,1 %), етнографічні – 41 (22,3 %), галузеві – 2 (1,1 %), природничі – 2 (1,1 %). Розподіл музейних установ за профілем в розрізі районів подано у табл. 1.

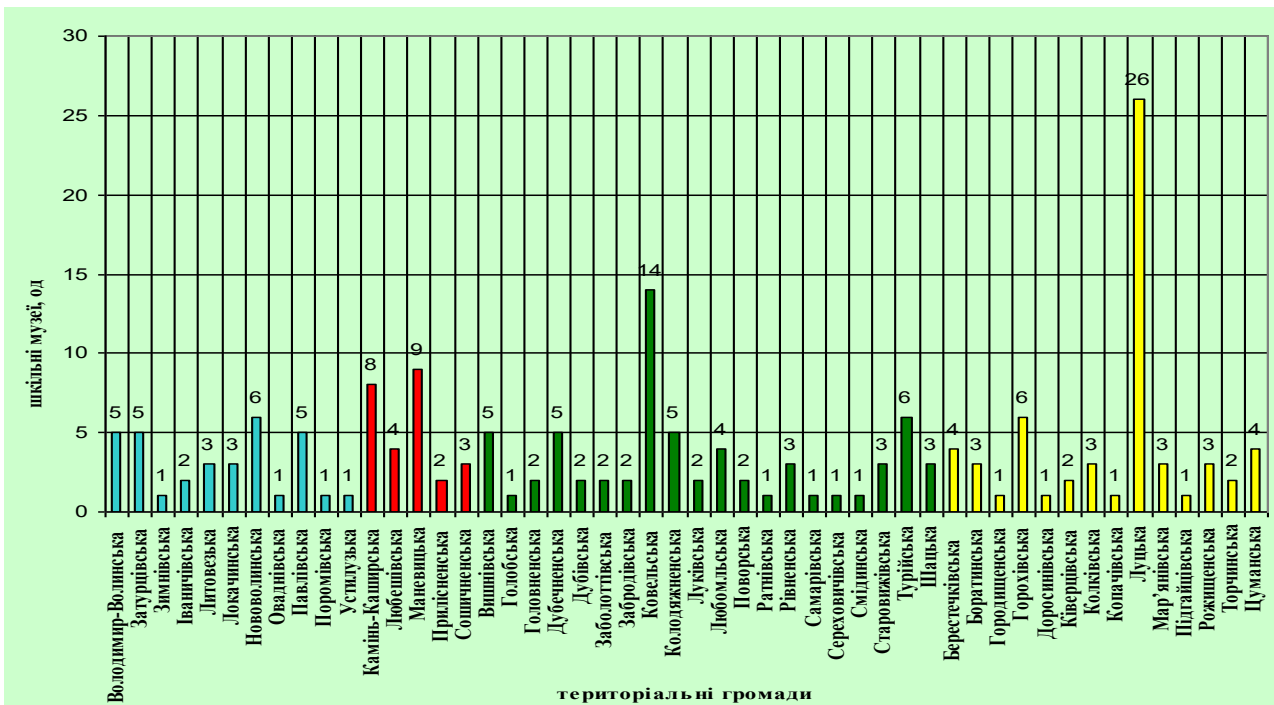

Рис. 1. Шкільні музеї територіальних громад Волинської області [1-4; 7-8; 10-11; 21]

Примітка: блакитним кольором подані громади Володимир-Волинського, червоним – Камінь-Каширського, зеленим – Ковельського, жовтим – Луцького районів.

Таблиця 1.

Музеї за профілем діяльності у районах Волинської області
[1-4; 7-8; 10-11; 21]

Профіль музею	Володимир-Волинський		Камінь-Каширський		Ковельський		Луцький	
	од.	%	од.	%	од.	%	од.	%
історичний	21	63,6	20	77,0	40	61,5	46	76,8
краєзнавчий	2	6,0	1	3,8	3	4,6	-	-
образотворчого мистецтва	1	3,0	-	-	-	-	-	-
літературний	-	-	-	-	2	3,1	1	1,6
мистецький	-	-	-	-	2	3,1	-	-
етнографічний	9	27,4	5	19,2	15	23,1	12	20,0
галузевий	-	-	-	-	2	3,1	-	-
природничий	-	-	-	-	1	1,5	1	1,6
Всього	33	100	26	100	65	100	60	100

Значна частина шкільних музеїв за видом діяльності належить до історичних (широкого історичного профілю, історії села чи навчального закладу, історії особи) та етнографічних, вони представлені у всіх районах.

Історичні музеї домінують у кожному з чотирьох районів області, їх питома вага (табл.1) коливається від 61,5 % у Ковельському до 77,0 % у Камінь-Каширському. Слід відмітити, що серед музеїв історичного профілю більшість – це музеї широкого історичного профілю – 47,2 % та історії села чи навчального закладу – 40,9 %. (рис.2).

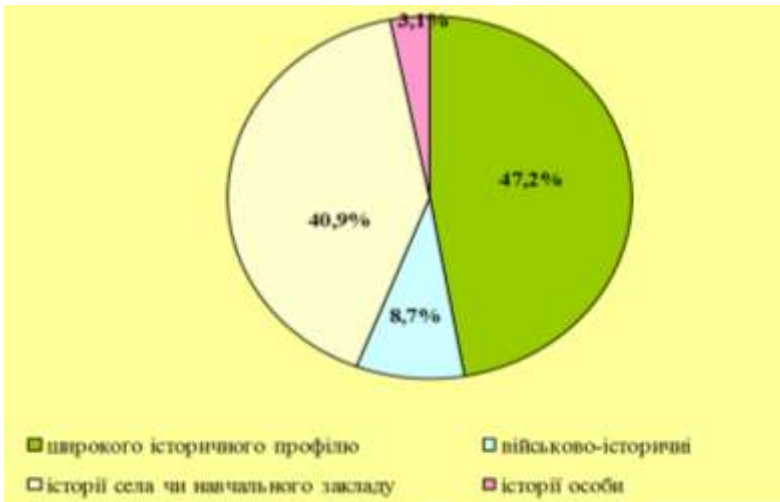

Рис. 2. Частка історичних шкільних музеїв ТГ Волинської області за видами діяльності [1-3; 7; 10-11; 21]

Широко представлені музеї військово-історичного спрямування: прикордонної слави при ЗОШ І-ІІІ ст. у м. Устилуг Устилузької ТГ, бойової слави «Пам'ять» у смт Іваничі Іваничівська ТГ, бойової слави с. Милитин Павлівська ТГ (Володимир-Волинського району), бойової слави при ЗОШ № 4 м. Ківерці Ківерцівська ОТГ та ЗОШ № 1 і 2 м. Рожище Рожищенська ТГ (Луцький), бойової слави у с. Самари Самарівська ТГ, партизанської слави у с. Гуца Рівненська ТГ, прикордонна кімната-музей при ЗОШ смт Шацьк Шацька ТГ, військово-історичний музей «Пам'ять» Луківської ЗОШ І-ІІІ ст. Луківська ТГ(Ковельський) [1-4; 7-8; 10-11; 21].

Частка етнографічних збільшується (табл.1) з 19,2 % у Камінь-Каширському до 27,4 % у Володимир-Волинському районах. Водночас діють краєзнавчі у с. Галинівка Оваднівської ТГ, с. Колона, Павлівської ТГ (Володимир-Волинського району), у с. Бірки Любешівської ТГ (Камінь-Каширського), с. Гупали Головненської ТГ, м. Ковель Ковельської ТГ, с. Світязь Шацької ТГ (Ковельського); образотворчого мистецтва у с. Жашковичі Павлівської ТГ (Володимир-Волинського); природничий та літературний у м. Луцьку Луцької ТГ (Луцького), літературний у м. Ковель Ковельської ТГ та с. Любитів Колодяжненської ТГ (Ковельського), галузевий у с. Мосир Вишівської ТГ, м. Ковель Ковельської ТГ, природничий у с. Любитів Колодяжненської ТГ та мистецький у смт Головне Головненської ТГ (Ковельського) [1-4; 7-8; 10-11; 21].

За вагомі успіхи у підвищенні ефективності навчально-виховного процесу, формуванні й збереженні Музейного фонду України, популяризації пам'яток історії та культури, природи Волині звання «Зразковий музей» удостоєно 28 шкільних музеїв краю, що розташовані у 23 громадах (42,6 % всіх ТГ) всіх районів, зокрема найбільше у Ковельському – 10 та Луцькому – 9, у Володимир Волинському – 5, Камінь-Каширському – 4 (табл. 2).

За профілем діяльності «зразкові» музеї розподілені таким чином: найбільше – історичні: 20 (71,4 %) (з них широкого історичного профілю – 13, військово-історичні – два у мм. Ківерці Ківерцівська ТГ та Рожище Рожищенська ТГ (Луцький), історії села чи навчального закладу – чотири, історії особи – один у с. Човниця Ківерцівська ТГ(Луцький)), етнографічні – шість (21,4 %), краєзнавчі – один (3,6 %), природничі – один (3,6 %).

Нині діючі на території громад шкільні музеї завдяки наявній фондовій, матеріально-технічній базам та кадровому забезпеченню висококваліфікованими спеціалістами-практиками мають можливість істотно удосконалити навчальний та навчально-виховний (особливо національно-патріотичне виховання) процеси загальноосвітніх закладів. Завдяки науковій типізації, структурованості експозицій, що відповідає профілю музею та залученню фахових науковців у проведення досліджень, учнівська молодь буде залучена до науково-дослідної позакласної роботи, що у свою чергу сприятиме визначенню майбутньої професійної спрямованості учнів.

Таблиця 2.

«Зразкові» шкільні музеї ТГ Волинської області [1-4; 10; 13-14; 16]

Громада	Населений пункт	Музей
<i>Володимир-Волинський район</i>		
Володимир-Волинська	м. Володимир	Етнографічний
Локачинська	с. Старий Загорів	Історії села
Нововолинська	м. Нововолинськ	Три етнографічних
<i>Камінь-Каширський район</i>		
Камінь-Каширська	с. Велика Глуша	Історії села
	с. Черче	Історичний
Любешівська	смт Любешів	Історичний
Прилісненська	с. Прилісне	Історичний
<i>Ковельський район</i>		
Вишнівська	с. Штунь	Історичний
Ковельська	м. Ковель	Історичний
Колодязненська	с. Уховецьк	Історичний
Луківська	с. Новосілки	Історії села
Любомльська	м. Любомль	Історичний
Поворська	с. Поворськ	Історичний
Старовижівська	смт Стара Вижівка	Етнографічний
Турійська	с. Купичів	Історичний
	с. Мокрець	Історії села
Шацька	с. Світязь	Красназвичий
<i>Луцький район</i>		
Ківерцівська	м. Ківерці	Кімната-Музей Бойової Слави ЗОШ № 4
	с. Човниця	Академіка Михайла Кравчука
Колківська	смт Колки	Історична кімната-музей
Луцька	м. Луцьк	Етнографічний, природничий, історичний
	с. Жидичин	Історичний
Підгайцівська	с. Хорлупи	Історичний
Рожищенська	м. Рожище	Музей Бойової Слави ЗОШ № 2

Навний ресурс таких музеїв має можливість стати базою у населеному пункті та в цілому у громаді для організації та проведення красназвичої та науково-дослідної роботи (можуть бути утворені та функціонувати гуртки певного спрямування). Аналогічно може здійснюватися робота з художньо-естетичного виховання учнів з метою вивчення етнографічних та історико-культурних особливостей краю (дослідження народних художніх промислів та ремесл, автентики, традицій та обрядових дійств тощо). Музеї природничого спрямування сприятимуть поглибленому вивченню природи, впливу на неї людини, пошуку шляхів вирішення екологічних проблем громад, підготовці майбутніх екологів, географів, біологів хіміків, фізиків. Шкільні музейні установи є також об'єктами туризму, що сприятиме розвитку туристичної галузі

громад. Їх відвідування створює у потенційних туристів уявлення про особливості кожної громади, їх природний, історико-культурний та соціально-економічний потенціал. Екскурсійна робота учнів під час відвідування музеїв сприятиме їх професійному росту, обміну інформаційними даними, пошуку новітніх тематик для науково-дослідних робіт, кращому пізнанню історії та культури для відвідувачів музеїв [1–3; 7–11; 20; 22].

Водночас шкільні музеї мають ряд проблемних питань, що необхідно вирішити: 1) відкрити шкільні музеї у всіх загальноосвітніх навчальних закладах територіальних громад Волині; 2) відремонтувати наявні музейні приміщення; 3) виділити нові більш просторі зали з метою розширення експозицій чи структуризації їх по тематиці; 4) придбати новітню мультимедійну техніку для висвітлення матеріалів; 5) розширити експозицію шкільних музеїв (забезпечивши збереження фондів), залучивши до пошукової роботи учнівську молодь закладу; 6) проводити періодичні тематичні виставки, де відображати значні події у житті громади, краю, держави; 7) забезпечити виокремлення музею як окрему структурну одиницю загальноосвітнього закладу зі своїм штатом працівників; 8) утворити нові та розширити за тематикою існуючі пошукові гуртки на базі цих музеїв; 9) розширити інформаційну базу музеїв за рахунок інформаційних та спеціалізованих друкованих видань; 10) створити сайти або розділи сайтів загальноосвітніх навчальних закладів, де буде відображена інформація про музеї; 11) посилити рекламно-інформаційну роботу про проведення певних навчальних навчально-виховних, наукових та інших у музеях; 12) посилити залучення учнівської молоді шляхом проведення інформаційних екскурсій до наукової та пошукової роботи; 13) збільшити використання наявних матеріалів та фондів у навчальному процесі; 14) створювати візуальні 3D та аудіо тури експозицією музею і викладати на сайт; 15) забезпечити «інклюзивну доступність» експозицій.

Інтенсивний та успішний розвиток у музейної справи шкільних музеях області забезпечує співпраця Управління освіти і науки, Управління культури, питань релігії та національностей культури Волинської облдержадміністрації, Волинського обласного центру національно-патріотичного виховання, туризму і краєзнавства Волинської обласної ради, Волинської обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Волинського краєзнавчого музею та навчальних закладів. Фахівцями зазначених установ проводяться спільні семінари-практикуми відповідальних за музейну роботу, керівників музеїв, а також огляди музеїв. Керівники шкільних музеїв навчальних закладів, беруть активну участь в науково-практичних конференціях, таких як «Волинський музей: історія і сучасність», «Минуле і сучасне Волині та Полісся». Спільними зусиллями розробляються тематичні екскурсії з відвідуванням музеїв при загальноосвітніх навчальних закладах області. Використовуючи краєзнавчий потенціал шкільних музеїв, актуальним є питання застосування інформаційних та інтерактивних технологій [22]. Завданням сьогодення є активний пошук та впровадження інноваційних форм діяльності, цікавого позитивного зарубіжного досвіду у цих музеях та розробка новітніх музейно-освітніх програм для

школярів. Це дозволить підняти на вищий щабель розвиток музейної справи у загальноосвітніх навчальних закладах, що сприятиме удосконаленню процесів освіти й виховання учнівської молоді музейними засобами та формуванню якостей свідомого громадянина України.

Висновки. Загалом шкільні музеї мають значний краєзнавчий потенціал, що сприятиме покращенню навчальної, навчально-виховної, науково-дослідної роботи та туристичної роботи серед учнівської та студентської молоді в громадах, істотно покращить їх майбутні професійні якості, сприятиме поглибленому вивченню природних, історико-культурних, соціально-економічних особливостей власної території.

Список використаних джерел:

1. Бенедюк В. В., Качаровський Р. Є. Краєзнавчі можливості шкільних музеїв прикордонних громад Волинської області. *Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities*. матер. I Міжнар. наук.-практ. конф. (02 квітня 2021 р.) *International scientific journal «Grail of Science»* № 2-3 (April, 2021). Відень, Австрія – Вінниця, Україна, 2021. С.683–687.
2. Бенедюк В. В., Качаровський Р. Є., Антипюк О. В. Краєзнавчий потенціал шкільних музеїв Камінь-Каширського району Волинської області. *Problems and tasks of modernity and approaches to their solution*, 02–05 бер. 2021 р., матер. VIII Міжн. наук.-практ. конф. Токіо, Японія, 2021. С. 58-61.
3. Бенедюк В. В., Качаровський Р. Є., Антипюк О. В. Шкільні музеї Ковельського району Волинської області як об'єкти краєзнавства. *Географія та туризм*: матер. IV Всеукр. наук.-практ. конф., (26 лютого 2021 року) : зб. наук. праць. Харків, 2021. С. 189–198.
4. Волинський обласний центр національно-патріотичного виховання, туризму і краєзнавства Волинської обласної ради URL: <https://cnpvtk.volyn.ua/>. (дата звернення: 20.01.2022)
5. Головне управління статистики у Волинській області. URL: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 21.01.2022).
6. Децентралізація влади. URL: <http://decentralization.gov.ua/region/item>. (дата звернення: 21.01.2022).
7. Мельник А. В., Мельник Н. В., Качаровський Р. Є. Туристичні об'єкти територіальних громад Волинської області. *Priorities in the development of science and education*: матер. XX Міжнар. наук.-практ. конф. (13-16 квітня 2021 р.) : зб. наук. праць. Будапешт, Угорщина, 2021. С. 134–138.
8. Музейний простір Волині. URL: http://volyn-museum.com.ua/publ/volinskij_kraeznavchij_muzej/dijalnist (дата звернення: 16.01.2022)
9. Олійник Я. Б., Єрко І. В. Суспільно-географічне дослідження туристичної інфраструктури Волинської області : монографія. Луцьк : ПрАТ «Волинська обласна друкарня», 2014. 164 с.
10. Павловська Т.С., Чабанчук М.А. Музеї при загальноосвітніх навчальних закладах Волинської області: хронологічний та хронологічний аспекти.

Географія та туризм = Geography and tourism : наук. зб. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2015. Вип. 34. С. 200–213.

11. Павловська Т.С., Качаровський Р.Є., Антипюк О.В. Шкільні музеї Володимир-Волинського району Волинської області як краєзнавчий потенціал. *Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів*: Матер V Міжнар.наук.-практ. інтернет-конф. м. Луцьк, 08–09 квітня 2021 р. / за ред.Ю.М. Барського, С.О. Пугача. Луцьк, 2021. С.85–87.
12. Про вищу освіту. Закон України від 01 липня 2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 20.01.2022).
13. Про добровільне об'єднання територіальних громад Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII. Відомості ВР України. 2015. № 13. 91 с.
14. Про дошкільну освіту Закон України від 11 липня 2001 р. № 2628-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text> (дата звернення: 22.01.2022).
15. Про затвердження положень про музеї при дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладах, які перебувають у сфері управління Міністерства освіти і науки України. Наказ Міністерства науки і освіти України від 22.10.2014 р. № 1195. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1415-14#Text> (дата звернення: 17.01.2022).
16. Про музеї та музейну справу Закон України від 29 червня 1995 р. № 249/95-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 18.01.2022)
17. Про освіту Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 21.01.2022).
18. Про повну загальну середню освіту Закон України від 16 січня 2020 р. № 463-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 21.01.2022).
19. Про утворення та ліквідацію районів. Постанова Верховної ради України від 17 липня 2020 р. № № 807-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-20#Text> (дата звернення: 20.01.2022).
20. Рябчикова Ф. Музей і місцева громада: шляхи взаємодії // *Волинський музейний вісник* : наук. зб. / упр-ня культури Волин. ОДА ; Волин. краєзн. музей ; каф. документознавства і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки; Упоряд. А. Силюк. Луцьк, 2015. Вип. 7. С. 102–107.
21. Управління освіти і науки Волинської ОДА URL: <https://voladm.gov.ua/category/upravlinnya-osviti-nauki-ta-molodi/1/> (дата звернення: 20.01.2022)
22. Ячечко-Блаженко Т.В. Музейний продукт у добу цифрових технологій / *Музейна педагогіка - проблеми, сьогодення, перспективи* : матер. наук.-практ. конф. (24-25 вересня 2013 р.) Національній Києво-Печерський історико-культурний заповідник. К., 2013. С.77–79.

Відомості про авторів:

1. **Антипюк Олена Володимирівна** - інженер II категорії навчальної лабораторії краєзнавчих атласів Волинського національного університету імені Лесі Українки
2. **Беркуця Аліна Романівна** - магістрантка кафедри економічної та соціальної географії і туризму геолого-географічного факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
3. **Божук Тетяна Іванівна** - професор, доктор географічних наук, завідувач кафедри географії України і туризму Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка
4. **Борисюк Оксана Анатоліївна** - доцент, кандидат географічних наук, доцент кафедри міжнародного туризму та країнознавства Національного авіаційного університету, м. Київ
5. **Боруцька Юлія Зіновіївна** - кандидат геологічних наук, доцент Львівського національного аграрного університету, викладач Екологічного коледжу ЛНАУ
6. **Власенко Іван Володимирович** - професор, доктор економічних наук, професор кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Вінницького торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету
7. **Врадій Олена Олегівна** - методист КЗ «Кіровоградський обласний центр туризму, краєзнавства та екскурсій учнівської молоді», м. Кропивницький
8. **Гелевера Ольга Федорівна** - доцент, кандидат географічних наук, доцент кафедри географії та геоекології Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький
9. **Горбунов Олександр Володимирович** - кандидат економічних наук, президент Федерації спортивного туризму України
10. **Грицюта Валентина Миколаївна** - методист вищої категорії Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради
11. **Гуштан Катерина Валеріївна** - кандидат біологічних наук, м.н.с. Державного природознавчого музею НАН України; викладач Екологічного коледжу Львівського національного аграрного університету
12. **Дудник Іван Миколайович** - професор, доктор географічних наук, завідувач кафедри міжнародного туризму та країнознавства Національного авіаційного університету, м. Київ
13. **Євтушенко Олена Іванівна** - директор Комунальної установи «Центр професійного розвитку педагогічних працівників» Білопільської міської ради Сумської області
14. **Єрмо Ірина Володимирівна** - доцент, кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму та готельного господарства Волинського національного університету імені Лесі Українки
15. **Залевський Анатолій Васильович** - доцент, кандидат технічних наук, доцент кафедри туризму та авіаційних перевезень Льотної академії Національного авіаційного університету, м. Кропивницький
16. **Качаровський Роман Євгенович** - магістр географії, інженер II категорії навчальної лабораторії краєзнавчих атласів Волинського національного університету імені Лесі Українки

17. **Коваленко Марко** - студент 4 курсу спеціальності «Туризм» ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
18. **Козинська Ірина Петрівна** - кандидат географічних наук, доцент кафедри географії та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
19. **Коломієць Катерина Василівна** - кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії і туризму Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
20. **Колотуха Ігор Олександрович** - кандидат географічних наук, доцент кафедри регіоналістики та туризму Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана
21. **Колотуха Олександр Васильович** - доцент, доктор географічних наук, завідувач кафедри туризму та авіаційних перевезень Льотної академії Національного авіаційного університету, м. Кропивницький
22. **Копилець Євгеній Вікторович** - кандидат педагогічних наук, заступник директора з навчально-виховної роботи Полтавського обласного центру національно-патріотичного виховання, туризму і краєзнавства учнівської молоді Полтавської обласної ради
23. **Косило Михайло Юрійович** - доктор філософії, директор Івано-Франківського обласного державного центру туризму і краєзнавства, учнівської молоді
24. **Лабарткава Валентина Костянтинівна** - викладач кафедри туризму Львівського державного університету фізичної культури ім. Івана Боберського
25. **Лабарткава Костянтин Володимирович** - викладач кафедри спортивного туризму Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського
26. **Лисюк Тетяна Василівна** - доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри туризму та готельного господарства Волинського національного університету імені Лесі Українки
27. **Любіцева Ольга Олександрівна** - професор, доктор географічних наук, академік НАН ВО України, завідувачка кафедри країнознавства та туризму Київського національного університету імені Тараса Шевченка
28. **Матюшков Олег Сергійович** - методист Українського державного центру національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді, м. Київ
29. **Мельник Андрій Васильович** - доцент, кандидат географічних наук, доцент Інституту природничих наук і туризму Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу
30. **Мельник Надія Вікторівна** - доцент, кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму ДВНЗ „Ужгородський національний університет”
31. **Мельник Олег Володимирович** - кандидат географічних наук, лаборант кафедри фізичної географії Волинського національного університету імені Лесі Українки
32. **Миргородська Олена Леонідівна** - доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри туризму та авіаційних перевезень Льотної академії Національного авіаційного університету м. Кропивницький
33. **Москвічова Олена Сергіївна** - доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри готельно-ресторанної справи та туризму Національного університету

- біоресурсів і природокористування України, ННІ неперервної освіти і туризму, м. Київ
34. **Наровлянська Марина Данилівна** - керівник гуртків Українського державного центру національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді, м. Київ
 35. **Наровлянський Олександр Данилович** - кандидат педагогічних наук, Заслужений вчитель України, заступник директора Українського державного центру національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді, м. Київ
 36. **Новосад Оксана Володимирівна** - кандидат економічних наук, старший викладач кафедри економічної та соціальної географії Волинського національного університету імені Лесі Українки
 37. **Ободовський Петро Андрійович** - завідувач відділу туризму та спортивного орієнтування Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради
 38. **Петричук Ольга Ігорівна** - вчитель географії закладу загальної середньої освіти I-III ступенів №2 ім. воїна-інтернаціоналіста С.В.Гаврилюка, смт Крижопіль Вінницької області
 39. **Плачинда Тетяна Степанівна** - професор, доктор педагогічних наук, завідувач кафедри професійної педагогіки та соціально-гуманітарних наук Львівської академії Національного авіаційного університету, м. Кропивницький
 40. **Поляков Олександр Олександрович** - методист Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради
 41. **Працьовитий Микола Миколайович** - науковий співробітник КЗ «Гайворонський краєзнавчий музей», м. Гайворон, Голованівський район, Кіровоградська область
 42. **Пропадуций Андрій Миколайович** - методист комунального закладу «Кіровоградський обласний центр туризму, краєзнавства та екскурсій учнівської молоді»
 43. **Редіна Валентина Андріївна** - доцент, кандидат педагогічних наук, директор Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради
 44. **Редіна Ольга Володимирівна** - методист вищої категорії Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради
 45. **Рибак Стефанія Богданівна** - викладач-методист, завідувач відділення екології та туризму ВСП ЛФК ЛНУП, м. Львів
 46. **Романенко Олександр Володимирович** - доцент, кандидат педагогічних наук, докторант Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, м. Київ
 47. **Романько Ірина Іванівна** - доцент, кандидат історичних наук, доцент кафедри професійної педагогіки та соціально-гуманітарних наук Львівської академії Національного авіаційного університету, м. Кропивницький
 48. **Савченко Наталія Володимирівна** - заступник директора з методичної роботи Українського державного центру національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді, м. Київ
 49. **Ситник Олексій Іванович** - доцент, кандидат географічних наук, доцент кафедри географії та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

50. **Сич Віталій Андрійович** - доктор географічних наук, професор кафедри економічної та соціальної географії і туризму Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
51. **Сідоху Юлія Дмитрівна** - асистент кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів Львівського національного університету ім. Івана Франка
52. **Сікорда Юлія Володимирівна** - доцент, кандидат технічних наук, доцент кафедри туризму та авіаційних перевезень Льотної академії Національного авіаційного університету, м. Кропивницький
53. **Скриль Ірина Анатоліївна** - кандидат географічних наук, завідувачка відділу краєзнавства Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради
54. **Слюсаренко Вікторія Анатоліївна** - завідувачка відділу природи Кіровоградського обласного краєзнавчого музею, м. Кропивницький
55. **Смирнов Ігор Георгійович** - професор, доктор географічних наук, академік НАН ВО України, професор кафедри країнознавства та туризму Київського національного університету імені Тараса Шевченка
56. **Соколов Володимир Анатолійович** - доцент, кандидат технічних наук, почесний президент Федерації спортивного туризму України, заслужений працівник ФКіС України, м. Київ
57. **Соколовський Віктор Анатолійович** - старший викладач кафедри туризму та авіаційних перевезень Льотної академії Національного авіаційного університету, м. Кропивницький
58. **Терещук Оксана Степанівна** - доцент, кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму та готельного господарства Волинського національного університету імені Лесі Українки
59. **Топольний Федір Пилипович** - професор, доктор біологічних наук, професор кафедри загального землеробства Центральноукраїнського національного технічного університету, м. Кропивницький
60. **Тютіна Тетяна Сергіївна** - студентка 4-ого курсу спеціальності 242 «Туризм» Криворізького державного педагогічного університету
61. **Фокін Сергій Павлович** - доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри міжнародного туризму та країнознавства факультету міжнародних відносин Національного авіаційного університету, м. Київ
62. **Хлевнюк Ольга Яківна** - директор КЗ «Гайворонський краєзнавчий музей», м. Гайворон, Голованівський район, Кіровоградська область
63. **Худавердієва Вікторія Анатоліївна** - доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри туризму Державного біотехнологічного університету, м. Харків
64. **Худоба Володимир Володимирович** - доцент, кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського
65. **Чорногор Наталія Олексіївна** - кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри туризму та авіаційних перевезень Льотної академії Національного авіаційного університету, м. Кропивницький
66. **Шиян Дарья Валеріївна** - доцент, кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму та економіки Криворізького державного педагогічного університету

67. **Шмельова Тетяна Федорівна** - професор, доктор технічних наук, професор кафедри аеронавігаційних систем Інституту аеронавігації Національного авіаційного університету, м. Київ
68. **Щоголєва Інна Валентинівна** - доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри туризму та авіаційних перевезень Льотної академії Національного авіаційного університету, м. Кропивницький
69. **Яворська Вікторія Володимирівна** - професор, доктор географічних наук, декан геолого-географічного факультету, професор кафедри економічної та соціальної географії і туризму Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України

Збірник наукових праць

Зважаючи на свободу наукової творчості, редколегія бере до друк статті тих авторів, думки яких не в усьому поділяє.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів та посилань, достовірність матеріалів несуть автори публікацій.

Передрук та відтворення опублікованих статей будь-яким способом дозволяється лише при посиланні на матеріали конференції «Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України».

Адреса оргкомітету: 25005, Україна, м. Кропивницький,
вул. Добровольського, 1, Льотна академія Національного авіаційного
університету, кафедра туризму та авіаційних перевезень
E-mail: okolotuh@ukr.net

Відповідальний за випуск: *О.В. Колотуха*

Видавець «ФОП Середняк Т.К.», 49000, Дніпро, 18, а/с 1212
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 4379 від 02.08.2012.
Ідентифікатор видавця в системі ISBN 7822
49000, Дніпро, 18, а/с 1212
тел. (096)-308-00-38, (056)-798-04-00
E-mail: 7980400@gmail.com

Підп. до друку 30.05.2022 р. Папір офсет.
Цифровий друк. Умовн. друк. арк. 23. Наклад 300 прим.